



**Gemeente
Amsterdam**

Natuurwaardenonderzoek Kop Zuidas



Ruimte en Duurzaamheid
A. Blokker
Januari 2018

Inhoud

1. Samenvatting en conclusies	3
2. Inleiding.....	4
3. Kaders.....	6
4. Inventarisatie en resultaten.....	12
5. Consequenties Wet Natuurbescherming.....	16
6. Conclusie.....	19
7. Kansen.....	20

1. Samenvatting en conclusies

Voor plangebied Kop Zuidas wordt een nieuw bestemmingsplan opgesteld. Ten behoeve hiervan wordt sloop van een deel van de bestaande bebouwing, verwijdering van een deel van de bomen en de onderbegroeiing mogelijk gemaakt.

In het kader hiervan is een natuurwaardenonderzoek uitgevoerd om de status van het gebied te inventariseren en om vast te stellen welke beschermde plant- en diersoorten er voorkomen.

In dit onderzoek is dus nagegaan of vanuit de Wet Natuurbescherming consequenties zijn voor het plangebied en met welke soorten er rekening moet worden gehouden bij de toekomstige ruimtelijke ingrepen.

Het onderzoek is vooral gericht op die soorten waarvoor ontheffing nodig is: vogelsoorten waarvan het nest ook buiten het broedseizoen beschermd is (sperwer, buizerd), de aanwezigheid van beschermde reptiel- en amfibiesoorten, verblijfplaatsen van vleermuizen, aanwezigheid van kleine marterachtigen (wezel, hermelijn, bunzing) en de aanwezigheid van groeilocaties van beschermde planten.

Het onderzoek is uitgevoerd door Ruimte en Duurzaamheid, Amsterdam en ecologisch adviesbureau Elsen Ecologie.

- In het plangebied zijn geen verblijfplaatsen van vleermuizen aangetroffen.
- In het plangebied zijn geen nesten van jaarrond beschermde vogels (sperwer) aangetroffen.
- In het plangebied zijn wel nesten aangetroffen van algemene broedvogels waarvan het nest alleen tijdens het broedseizoen is beschermd (ekster).
- In het plangebied zijn geen beschermde plantensoorten aangetroffen.
- In het plangebied zijn geen beschermde reptielen en/of amfibieën aanwezig.
- In het plangebied zijn geen kleine marterachtigen aangetroffen.

Wel komen er vrijgestelde soorten in het gebied voor. Hiervoor dient een melding ingediend te worden bij de RUDNHN en is de wettelijke zorgplicht van toepassing.

Verder bevindt het onderzoeksgebied zich niet in de nabije omgeving van een Natura-2000 gebied en ligt het deels in de Hoofdgroenstructuur en in de Ecologische structuur van Amsterdam. Wanneer daarin ruimtelijke ontwikkelingen worden gepland, dient een adviesaanvraag te worden ingediend.

2. Inleiding

Het project

Voor plangebied Kop Zuidas wordt een nieuw bestemmingsplan opgesteld. Ten behoeve hiervan wordt sloop van een deel van de bestaande bebouwing, kap van een deel van de bomen en verwijdering van de onderbegroeiing mogelijk gemaakt.

Voor het plangebied is een natuurwaardenonderzoek uitgevoerd om de status van het gebied te inventariseren en om vast te stellen welke beschermde plant- en diersoorten er voorkomen.

Werkwijze

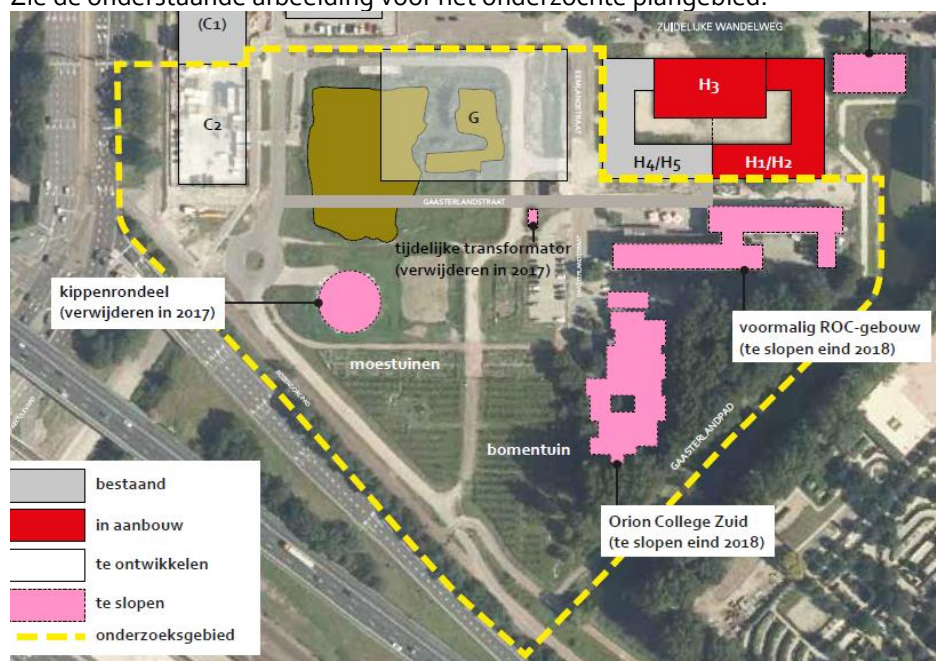
Op 31 augustus en 21 september 2016 en 17 mei, 15 juni, 29 juni en 8 juli 2017 is het plangebied bezocht voor de uitvoering van veldonderzoek.

Verder is de Nationale Databank Flora en Fauna (NDFF) en de Ecologische Atlas van Amsterdam geraadpleegd.

Het plangebied

Het plangebied ligt in stadsdeel Zuid in de gemeente Amsterdam en is grofweg tussen de Zuidelijke wandelweg, het Gaasterlandpad en de Ringweg zuid gelegen.

Zie de onderstaande afbeelding voor het onderzochte plangebied.



Het onderzocht plangebied is met geel omlijnd

3. Kaders

Wettelijke kaders	
Wet Natuurbescherming - Gebiedsbescherming Natura 2000	Onder de Wet Natuurbescherming zijn gebieden aangewezen die onderdeel uitmaken van de Europese ecologische hoofdstructuur, ook wel Natura 2000-gebieden genoemd. Indien een ruimtelijke ontwikkeling plaatsvindt in of in de nabijheid van een Natura 2000 gebied moet worden onderzocht of de ontwikkeling de kwaliteit van het gebied kan verslechteren of verstoren. Indien het bestemmingsplan de kwaliteit van een Natura 2000 gebied kan verslechteren of verstoren dient er een vergunning op grond van de Wet Natuurbeschermingswet te worden aangevraagd.
Wet Natuurbescherming - Soortbescherming en Gedragscode	1 januari 2017 is de Wet Natuurbescherming van kracht geworden. Op grond van deze wet zijn vrijwel alle in het wild en van nature in Nederland voorkomende dieren, beschermd. De Wnb bevat verbodsbepalingen met betrekking tot het aantasten, verontrusten of verstoren van beschermde dier- en plantensoorten, hun nesten, holen en andere voortplantings- of vaste rust- en verblijfsplaatsen. Bij vrijwel alle ingrepen moet met door Wnb beschermde soorten rekening worden gehouden. De beschermde soorten zijn onderverdeeld in soorten van de <u>Vogelrichtlijn</u>, <u>Habitatrichtlijn</u> en <u>Nationale soorten</u>. In Amsterdam is er sinds 2009 een gedragscode Flora- en faunawet voor het zorgvuldig handelen bij ruimtelijke ontwikkelingen en bestendig beheer en onderhoud. De gedragscode is van toepassing op alle plannen en projecten die in opdracht van of door de gemeente Amsterdam worden voorbereid en uitgevoerd. Met deze gedragscode is een ontheffingsaanvraag voor een aantal soorten niet nodig. Deze gedragscode is in ieder geval nog geldig tot 1 oktober 2017.

Vogelrichtlijn

De verbodsbepalingen voor wat betreft vogels zijn opgenomen in artikel 3.1 van de Wet natuurbescherming.

Artikel 3.1 Wnb.

1. Het is verboden opzettelijk van nature in Nederland in het wild levende vogels van soorten als bedoeld in artikel 1 van de Vogelrichtlijn te doden of te vangen.
2. Het is verboden opzettelijk nesten, rustplaatsen en eieren van vogels als bedoeld in het eerste lid te vernielen of te beschadigen, of nesten van vogels weg te nemen.
3. Het is verboden eieren van vogels als bedoeld in het eerste lid te rapen en deze onder zich te hebben.
4. Het is verboden vogels als bedoeld in het eerste lid opzettelijk te storen.
5. Het verbod, bedoeld in het vierde lid, is niet van toepassing indien de storing niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de desbetreffende vogelsoort.

Habitatrichtlijn

De verbodsbepalingen voor wat betreft Europees beschermde soorten zijn opgenomen in artikel 3.5 van de Wet natuurbescherming.

Artikel 3.5 Wnb.

1. Het is verboden in het wild levende dieren van soorten, genoemd in bijlage IV, onderdeel a, bij de Habitatrichtlijn, bijlage II bij het Verdrag van Bern of bijlage I bij het Verdrag van Bonn, in hun natuurlijk verspreidingsgebied opzettelijk te doden of te vangen.
2. Het is verboden dieren als bedoeld in het eerste lid opzettelijk te verstoren.
3. Het is verboden eieren van dieren als bedoeld in het eerste lid in de natuur opzettelijk te vernielen of te rapen.
4. Het is verboden de voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren als bedoeld in het eerste lid te beschadigen of te vernielen.
5. Het is verboden planten van soorten, genoemd in bijlage IV, onderdeel b, bij de Habitatrichtlijn of bijlage I bij het Verdrag van Bern, in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te onwortelen of te vernielen.

Nationaal beschermde soorten

De verbodsbepalingen voor wat betreft nationaal beschermde soorten zijn opgenomen in artikel 3.10 van de Wet natuurbescherming

Artikel 3.10 Wnb.

1. Onverminderd artikel 3.5, eerste, vierde en vijfde lid, is het verboden:
 - a. in het wild levende zoogdieren, amfibieën, reptielen, vissen, dagvlinders, libellen en kevers van de soorten, genoemd in de bijlage, onderdeel A, bij deze wet, opzettelijk te doden of te vangen;
 - b. de vaste voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren als bedoeld in onderdeel a opzettelijk te beschadigen of te vernielen, of
 - c. vaatplanten van de soorten, genoemd in de bijlage, onderdeel B, bij deze wet, in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te onwortelen of te vernielen.

Beleidskaders	
Ecologische Hoofdstructuur (landelijk en provinciaal beleid)	Voor heel Nederland zijn natuurgebieden met verbindingzones vastgelegd. Dit noemen we Net Nationaal Natuurnetwerk (NNN), vroeger heette dat de EHS. Het NNN is een belangrijk middel om de hoofddoelstelling van het natuurbeleid te bereiken: natuur en landschap behouden, versterken en ontwikkelen, als essentiële bijdrage aan een leefbaar Nederland en een duurzame samenleving. Het NNN moet er onder meer toe bijdragen dat afspraken over het behoud en het herstel van biodiversiteit worden nagekomen. Na realisatie is de structuur uiteindelijk grensoverschrijdend, zodat diersoorten zich vrij kunnen bewegen en vermengen over Europa.
Rode lijstsoorten (landelijk beleid)	Eens per tien jaar worden er Rode lijsten opgesteld. Hierop komen soorten die om verschillende redenen sterk in aantal achteruitgaan. Voor het Ministerie van EZ zijn de rode lijsten mede richtinggevend voor het te voeren natuurbeleid. Het Ministerie stimuleert dat bij bescherming en beheer van gebieden rekening wordt gehouden met de Rode-lijst-soorten, en dat zo nodig en zo mogelijk aanvullende soortgerichte maatregelen zullen worden genomen.
Hoofdgroenstructuur (Amsterdams beleid)	In de structuurvisie van Amsterdam 2040 (vastgesteld in 2011) is de hoofdgroenstructuur opgenomen. Voor functiewijzigingen, die buiten de vastgelegde kaders vallen moet advies worden gevraagd aan de Technische Advies Commissie Hoofdgroenstructuur. Eventuele wijzigingen kunnen aan de Gemeenteraad worden voorgelegd.
Ecologische structuur (Amsterdams beleid)	Een uitwerking van de "Structuurvisie 2040" is een ecologische visie. Deze is in juli 2012 door de Gemeenteraad vastgesteld. De bijbehorende kaart laat de ecologische structuur zien, zoals die door (grondgebonden) dieren wordt gebruikt. In de structuur is een aantal knelpunten onderkend. De ambitie is om deze barrières voor dieren weg te nemen. Het uitgangspunt van het beleid is dat plannen niet mogen leiden tot verzwakking van de ecologische structuur die in deze visie staat omschreven, bijvoorbeeld doordat er extra barrières ontstaan.

Zorgplicht

De zorgplicht die in de Wnb wordt geïntroduceerd ziet op zowel gebieds- als soortenbescherming. Hiermee biedt de zorgplichtbepaling bescherming aan Natura 2000-gebieden, dieren, planten en hun directe leefomgeving. Het betreft bovendien niet alleen dieren en planten van soorten waarvoor de Vogelrichtlijn en de Habitatrichtlijn specifieke beschermingsmaatregelen eisen, maar alle in het wild levende dieren en planten.

De zorgplicht is als een open norm geformuleerd in het eerste lid van artikel 1.11. In het tweede lid wordt de zorgplicht iets geconcretiseerd door te bepalen dat de zorgplicht in elk geval inhoudt dat een ieder die weet of redelijkerwijs kan vermoeden dat door zijn handelen of nalaten nadelige gevolgen kunnen worden veroorzaakt voor een Natura 2000-gebied, een bijzonder nationaal natuurgebied of voor in het wild levende dieren en planten:

1. dergelijke handelingen achterwege laat, dan wel,
2. indien dat achterwege laten redelijkerwijs niet kan worden gevergd, de noodzakelijke maatregelen treft om die gevolgen te voorkomen, of
3. voor zover die gevolgen niet kunnen worden voorkomen, deze zoveel mogelijk beperkt of ongedaan maakt.

Als het gaat om een ontheffingsaanvraag in het kader van ruimtelijke inrichting of ontwikkeling wordt ook getoetst op het criterium:

- de werkzaamheden moeten zodanig uitgevoerd worden dat sprake is van 'zorgvuldig handelen'.

Ontheffing kan voor een periode van vijf jaar worden aangevraagd.

Aan de ontheffing kunnen voorwaarden worden verbonden die betrekking hebben op mitigerende maatregelen of compensatie.

Gedragscode Amsterdam

Begin 2010 is de 'Amsterdamse gedragscode' goedgekeurd door het voormalige ministerie van LNV. De gedragscode is geldig vanaf 18 december 2009 tot en met 18 december 2017. In augustus 2017 is een voorstel voor een op de nieuwe wet aangepaste gedragscode bij de Rijksdienst voor Ondernemend Nederland ingediend. Zolang deze gedragscode nog niet is goedgekeurd blijft de oude gedragscode van toepassing.

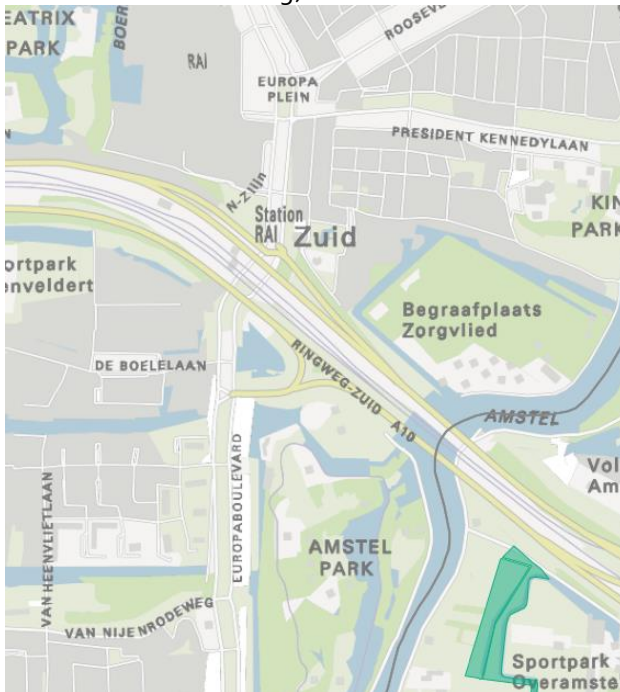
In de gedragscode zijn voorzorgsmaatregelen beschreven die erop gericht zijn de gunstige staat van instandhouding van beschermde soorten die binnen haar gemeentegrenzen voorkomen, bij het uitvoeren van werkzaamheden te handhaven dan wel te versterken. De gedragscode kan worden toegepast bij bestendig beheer en onderhoud. Dat wil zeggen dat de activiteiten bestaan uit de voortzetting van een praktijk die is gericht op behoud van de bestaande situatie.

Voor Nationale soorten is bij naleving van de gedragscode geen ontheffing nodig.

3.2 Beleidskader

Natuurnetwerk Nederland: Rijks- en Provinciaal beleid

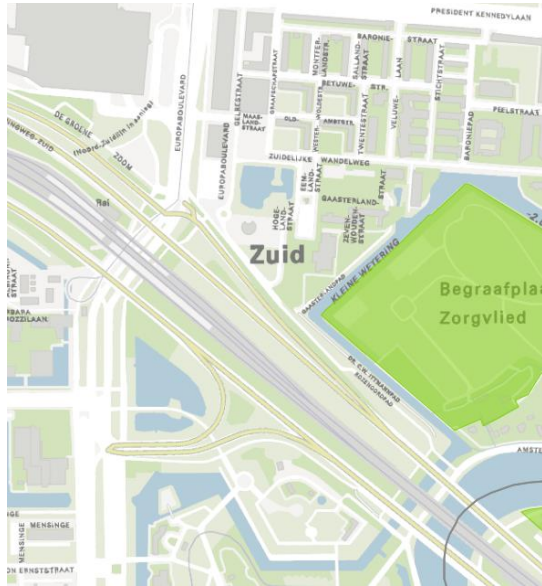
Het Natuurnetwerk Nederland (NNN), voorheen bekend als (Provinciaal) Ecologische Hoofdstructuur ((P)EHS), is een belangrijk middel om de hoofddoelstelling van het natuurbeleid te bereiken: natuur en landschap behouden, versterken en ontwikkelen, als essentiële bijdrage aan een leefbaar Nederland en een duurzame samenleving. Het NNN moet er onder meer toe bijdragen dat afspraken over het behoud en het herstel van biodiversiteit worden nagekomen. De Provincie heeft de NNN-opgave verder uitgewerkt. Bij kwantitatieve of kwalitatieve aantasting van de NNN dient volgens in de Structuurvisie Infrastructuur en Ruimte vastgelegde regels gecompenseerd te worden. Het plangebied bevindt zich niet in de NNN (zie hiervoor de onderstaande afbeelding).



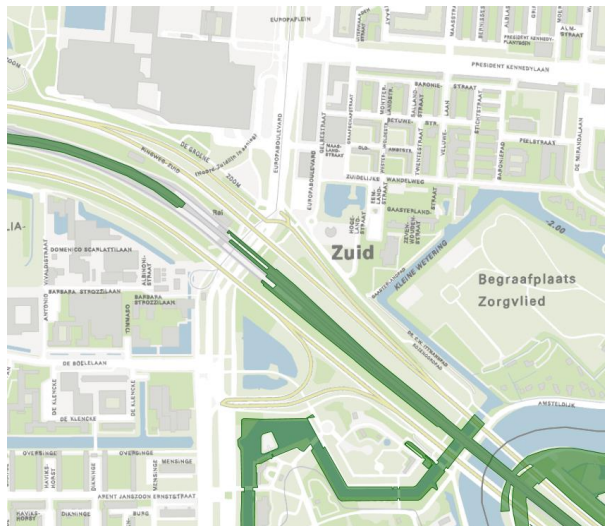
Overzichtskartaal van gebieden en verbindingen van de NNN (met donkergroen aangegeven)

Hoofdgroenstructuur en Ecologische Structuur: gemeentelijk beleid

In de structuurvisie van de gemeente Amsterdam wordt een aantal groengebieden planologisch beschermd. Functiewijzigingen zijn mogelijk en moeten aan een toetsingscommissie en/of gemeenteraad worden voorgelegd. Het plangebied bevindt zich niet in de Hoofdgroenstructuur (HGS) en in de Ecologische Structuur (ES). Zie de onderstaande afbeeldingen voor de exacte locaties van de HGS en de ES.



Overzichtskartaal Hoofdgroenstructuur (Structuurvisie Amsterdam)



Overzichtskartaal Ecologische structuur (Structuurvisie Amsterdam)

4. Inventarisatie en resultaten

Voor het natuurwaardenonderzoek is gebruik gemaakt van actuele flora- en faunagegevens uit de Ecologische Atlas van Amsterdam en de Nationale Databank Flora en Fauna (NDFF). Op 17 mei en 29 juni 2017 is onderzoek verricht naar de aanwezigheid van jaarrond beschermde roofvogels. Op de onderstaande data is onderzoek verricht naar vleermuizen. Hierbij is direct onderzoek naar de huismus meegenomen.

Vleermuizen

Vleermuizen worden geïnventariseerd door middel van een zogenaamde batdetector. Ruimte en Duurzaamheid (R&D) werkt standaard met de Petterson D240x. Met deze batdetector kunnen de ultrasone geluiden die vleermuizen in vlucht gebruiken om te jagen en zich te oriënteren hoorbaar gemaakt worden voor het menselijk oor. Aan de hand van de klank en de frequentie kan men bepalen welke soort vleermuis het betreft en welk gedrag deze vertoont. Hierbij is bijvoorbeeld gekeken naar de aanwezigheid van zomer-, kraam-, paar- en winterverblijven van vleermuizen in de boomholtes en in de te slopen bebouwing. Tevens is gekeken naar de aanwezigheid van essentiële vliegroutes en foerageergebied. Deze vleermuisonderzoeken zijn uitgevoerd conform het *Vleermuisprotocol van 2013.

De vleermuisinventarisaties zijn uitgevoerd (door twee personen) onder gunstige weersomstandigheden, op de volgende data in 2016 en 2017;

Datum	Temperatuur in °C	Windkracht Beaufort	Waarnemingen
31 augustus 2016, avond	10	3	Enkele overvliegende gewone dwergvleermuizen
21 september 2016, avond	11	3	Enkele foeragerende gewone dwergvleermuizen
15 juni 2017, ochtend	13	4	Meerdere overvliegende gewone dwergvleermuizen (bij ochtendschemer) in westelijke richting
8 juli 2017, ochtend	10	3	Meerdere overvliegende gewone dwergvleermuizen (bij ochtendschemer) in westelijke richting

Resultaten

In het plangebied zijn geen verblijfplaatsen van vleermuizen waargenomen. Opvallend was wel dat bij de ochtendrondes meerdere gewone dwergvleermuizen tijdens ochtendschemer in noordelijke richting vlogen. Vermoedelijk is er een kraamkolonie aan de westkant van het plangebied. Deze is niet gevonden tijdens het onderzoek.

Deze onderzoeksresultaten zijn drie jaar geldig.

* Vleermuisvakberaad Netwerk Groene Bureaus, Zoogdiervereniging en Gegevensautoriteit Natuur 2013. Vleermuisprotocol 2017.

Kleine marterachtigen

Sinds de ingang van de Wet Natuurbescherming (januari 2017) zijn in de Provincie Noord Holland kleine marterachtigen (wezel, hermelijn, bunzing) niet meer vrijgesteld bij ruimtelijke ontwikkelingen. Daarom is in de nazomer van 2017 onderzoek verricht naar de mogelijke aanwezigheid van deze soorten. Op vier locaties zijn voor een periode van vier weken (vanaf 4 september t/m 2 oktober) zogenaamde spoorbuizen geplaatst waarop de pootafdruk van deze soorten (indien aanwezig) wordt vastgelegd. Zodoende wordt een indicatief resultaat weergegeven over de aanwezigheid van marters.



Locaties geplaatste spoorbuizen

De vier gebruikte spoorbuizen

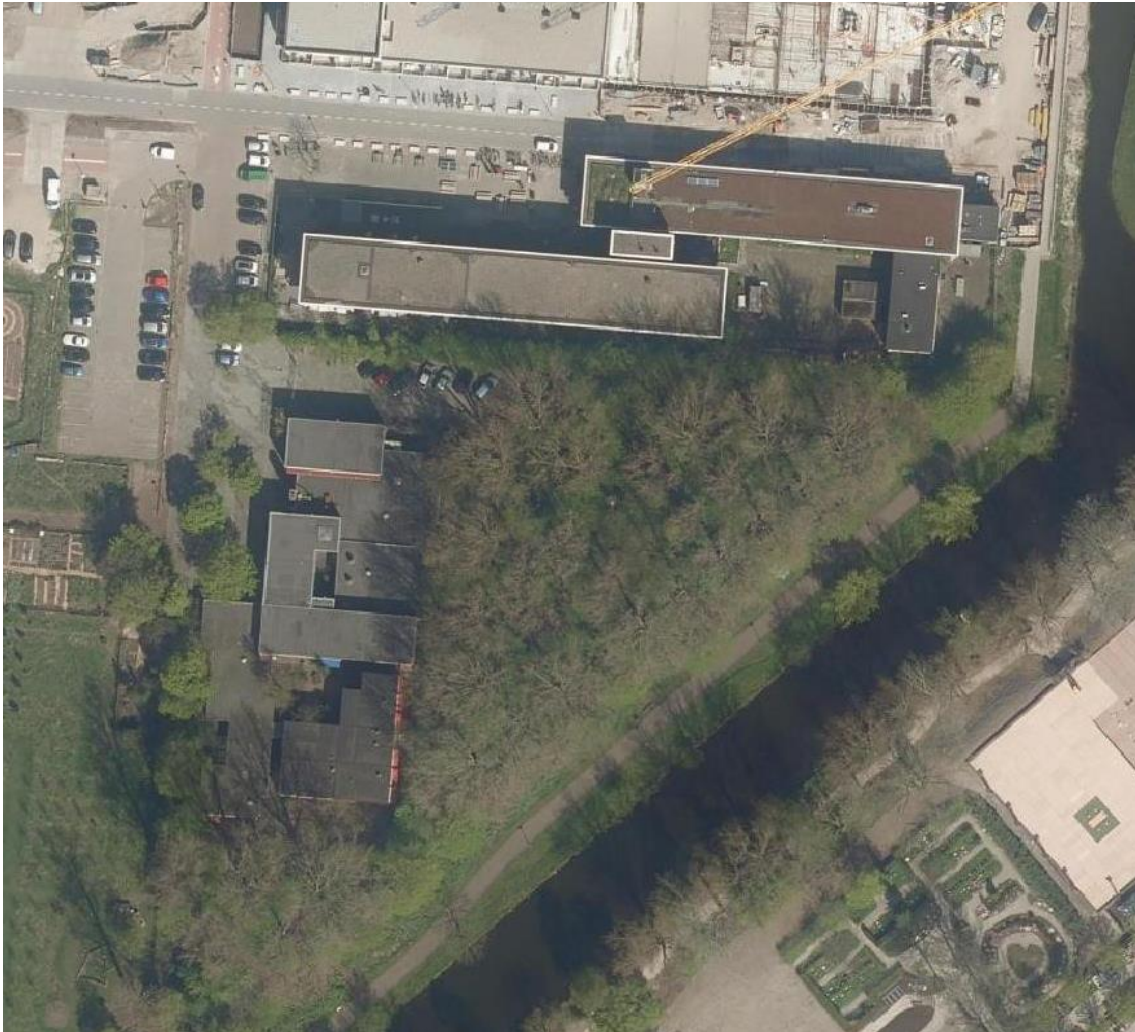
Gedurende het onderzoek zijn slechts pootafdrukken van (vermoedelijk) bosmuizen aangetroffen. Er zijn geen sporen van kleine marterachtigen aangetroffen.

Tegelijkertijd is er een cameraval geplaatst. Deze reageert zowel overdag als 's nachts op bewegingen. Op 9 september 2017 is er om 8:35 een wezel gefotografeerd. Later, in november en begin december, zijn er weer sporenbuizen in combinatie met een cameraval geplaatst. In de laatste periode zijn er geen waarnemingen meer van een wezel gedaan.

Hoogstwaarschijnlijk betrof de waarneming in september een zwervend exemplaar afkomstig vanuit nabij leefgebied in het Amstelpark. Via de taluds van de A10 in het plangebied Kop Zuidas vanuit het Amstelpark voor kleine zoogdieren goed bereikbaar. De waargenomen wezel betreft waarschijnlijk een foeragerend of trekkend exemplaar. En is in het plangebied Kop Zuidas dan ook geen vaste verblijfplaats vastgesteld en is er geen ontheffing nodig.

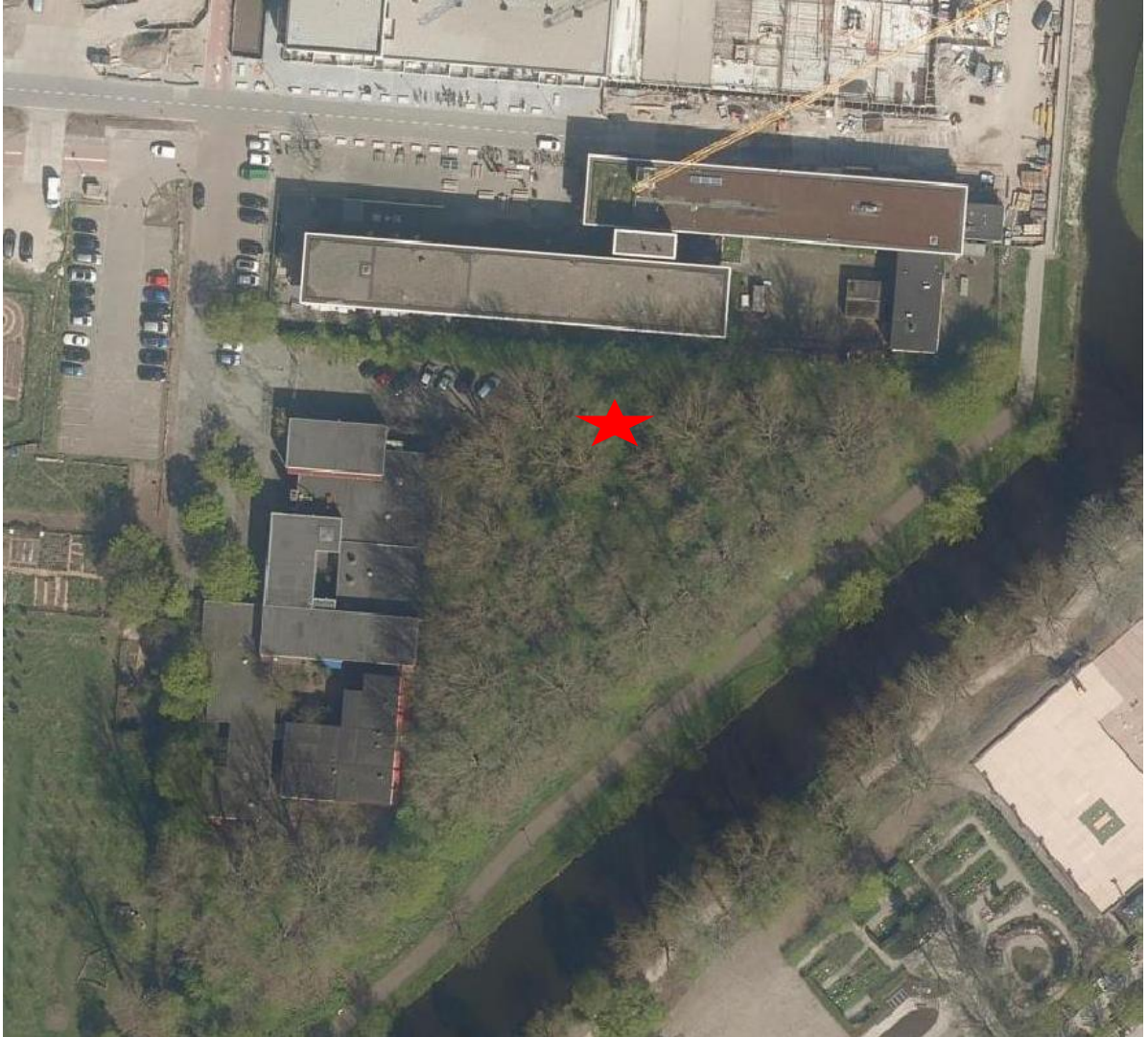
Amfibieën

De watergang aan de oostzijde van het plangebied (tussen de begraafplaats en het Gaasterlandpad) wordt gebruikt als voortplantingsplaats door de gewone pad. Deze soort overwintert vermoedelijk in het onderstaande bosje en trekt in het voorjaar weer massaal richting het water.



Broedvogels

In de bomen zijn geen nesten van jaarrond beschermde vogels aangetroffen.
Wel is een nest van een ekster aangetroffen op de onderstaande locatie.



Locatie eksternest

Hiervan is het nest slechts tijdens de broedperiode (globaal; maart- augustus) beschermd. In de bossages kunnen ook andere broedvogels zoals de merel en winterkoning een nest hebben. Tevens kunnen de egel en algemene muizensoorten zich ophouden in het bovenstaande struweel.

Planten

In het plangebied zijn geen beschermde plantensoorten aangetroffen.

5. Consequenties Wet Natuurbescherming

5.1 Gebiedsbescherming

Het onderzoeksgebied bevindt zich buiten de Speciale Beschermingszones. De Botshol is het dichtstbijzijnde gebied met de status van Natura2000 en bevindt zich op ongeveer een kilometer afstand van het plangebied. Op het onderstaande kaartje staat het Natura2000 gebied in het groen aangegeven.



Dichtstbijzijnde Natura2000 gebied (groen)

Externe werking van de geplande ontwikkelingen op dit Natura2000 is niet aannemelijk.

Omdat het onderzoeksgebied niet in de beschermde gebieden is gesitueerd, heeft de Natuurbeschermingswet hiervoor verder geen consequenties.

5.2 Soortbescherming

Zoogdieren

Vleermuizen; er zijn geen verblijfplaatsen van vleermuizen aangetroffen.

Kleine marterachtigen; er zijn geen sporen of andere waarnemingen van kleine marterachtigen in het gebied aangetroffen.

Voor de aanwezige grondgebonden zoogdieren (egel) geldt een vrijstelling bij ruimtelijke ontwikkelingen. Hierbij is echter wel de zorgplicht en de meldingsplicht van toepassing;

Zorgplicht

Voor alle in het gebied voorkomende zoogdieren is het noodzakelijk dat er bij de grond, kap- en snoeiwerkzaamheden rekening wordt gehouden met de werkrichting;

- Werk bij voorkeur in één richting, zo wordt een vluchtmogelijkheid geboden aan de grondgebonden zoogdieren. Het kap- en snoeimateriaal kan worden opgehoopt aan de grens van het werkterrein, hierin vinden de zoogdieren een veilig onderkomen.

De Gedragscode van Amsterdam kan hierbij worden toegepast.

Meldingsplicht

In het onderzochte gebied komen Nationale soorten voor waarvoor een vrijstelling geldt. De zogenaamde vrijgestelde soorten. Hiervoor geldt echter wel de meldingsplicht (op rudnh.nl Meldingsformulier vrijgestelde soorten).

Voor Kop Zuidas gaat het om de bosmuis, de egel, de huisspitsmuis, de bruine kikker, de groene kikker en de gewone pad.

Broedvogels

Voor alle nesten van de algemene broedvogels geldt dat deze gedurende de broedtijd (maart-september) zijn beschermd maar daarbuiten niet.

Ontheffing voor broedende vogels wordt niet verleend, omdat het in de regel goed mogelijk is om verontrusting in het broedseizoen te voorkomen.

Voor de verwijdering van het compacte groen (struikvegetatie) en de kap van de bomen geldt dat de periode oktober-maart zich daar het beste voor leent. Dan is (bijna) met zekerheid te zeggen dat hier geen broedende vogels in aanwezig zijn. Zodoende wordt voldaan aan de zorgplicht.

Zorgplicht

Voor alle soorten, ook niet-beschermd, geldt de zorgplicht. Dat betekent dat door zorgvuldig te werken zoveel mogelijk schade aan diersoorten moet worden voorkomen.

Door het opstellen van een ecologisch werkprotocol door een deskundige, die door de aannemer wordt opgenomen in de planning en uitvoering, wordt aan de zorgplicht voldaan.

6. Conclusie

Soortbescherming

Uit het onderzoek is gebleken dat er geen nesten van jaarrond beschermde vogels aangetroffen. In het plangebied zijn wel nesten van algemene vogelsoorten aangetroffen en wordt verwacht dat in het compacte struweel algemene vogelsoorten broeden. Deze nesten zijn, mits in gebruik, slechts in de broedperiode beschermd. Daarbuiten kunnen deze nesten zonder ontheffingsplicht worden verwijderd.

Ook zijn er geen verblijfplaatsen van vleermuizen aanwezig in het plangebied en zijn er geen vaste verblijfplaatsen van kleine marterachtigen aangetroffen.

Verder zijn er geen beschermde plantensoorten aangetroffen en zijn ook geen beschermde vissen en/of amfibieën in het plangebied aanwezig.

Wel zijn in het projectgebied beschermde soorten aanwezig (egel, gewone pad) waarvoor een vrijstelling geldt in de provincie Noord-Holland. Hiervoor dient een melding gedaan te worden bij de RUDNHN en is de wettelijke zorgplicht van toepassing.

Door een ecologisch werkprotocol op te laten stellen en te gebruiken kan worden voldaan aan de zorgplicht en wordt rekening gehouden met de in het plangebied voorkomende algemene en vrijgestelde soorten.

Gebiedsbescherming

Het onderzoeksgebied bevindt zich niet in een Natura-2000 gebied. Tevens ligt het niet in de Hoofdgroenstructuur en in de Ecologische structuur van Amsterdam.

7. Kansen

Bouwen voor biodiversiteit



Wat zijn de mogelijkheden voor Kop Zuidas?

Natuurinclusief bouwen

Hoe paradoxaal het ook klinkt, bij de realisatie van nieuwbouw, of bij het uitvoeren van renovatiewerkzaamheden, zijn er veel kansen voor de vergroting van de biodiversiteit van Amsterdam. Nieuwe- en ook te renoveren gebouwen kunnen bijvoorbeeld worden voorzien van neststenen voor vogels; een relatief goedkope inpassing die geschikt is voor mussen, gierzwaluwen en spreeuwen. Ook voor vleermuizen kunnen voorzieningen worden ingepast. Bovendien kan de openbare ruimte op verschillende manieren worden vergroend. Natuurinclusief bouwen draagt bij aan een goed en gezond vestigingsklimaat. Voor mensen en voor dieren.

Ambities van Amsterdams beleid combineren

Natuurinclusief bouwen is ook het benutten van de daken en de gevels. Groene daken en gevels hebben veel voordelen. Zo zorgen ze voor verkoeling in de zomer, zowel voor het gebouw als voor de stad. En ze houden in de winter de warmte in het gebouw vast. In de zomer en in de winter heeft een sedumdak een isolatiewaarde van gemiddeld 3 graden Celsius.

Groene daken bufferen ook regenwater en zorgen ervoor dat het riool niet overbelast raakt bij hevige regenbuien. In het kader van Amsterdam Rainproof is het wenselijk dat bij nieuwbouw rekening wordt gehouden met dit beleid. Ook dragen groene daken en gevels bij aan de reductie van fijnstof in de lucht en zorgen ze voor meer diversiteit van flora en fauna in de stad. Wanneer functies worden gecombineerd versterken ze elkaar zelfs, zo leveren zonnepanelen een hoger rendement in combinatie met een groen dak en wordt meteen ook het hitte-eilandeffect verminderd.

De mogelijkheden:

✓ Broedgelegenheid voor vogels

De huismus, de spreeuw en de gierzwaluw zijn koloniebroeders, broeden binnen het stedelijke gebied en zijn afhankelijk van goede 'vaste' nestplaatsen.

De (fysieke) voorwaarden voor de nestplaats zijn vaak zeer specifiek en limitatief beschikbaar. Speciale nestkast stenen kunnen vrij gemakkelijk in het toekomstige ontwerp van de geplande nieuwbouw worden ingepast en de kosten zijn minimaal (max 30euro per kast). Op de onderstaande afbeeldingen zijn voorbeelden van nestkasten voor de gierzwaluw en de huismus weergegeven. De spreeuw - waarmee het slecht is gesteld in Nederland - is ook gebaat bij nestkasten.

De nestkasten kunnen worden geïntegreerd in de gevels en kunnen zichtbaar of onzichtbaar worden ingepast.



Zichtbare mussenkasten (Waveka, mussennestkast)



Zichtbare nestkast voor gierzwaluwen (type Maastricht). Deze kast is ook geschikt voor spreeuwen.



Vrijwel onzichtbare gierzwaluwkasten

Belangrijk is dat de nestkasten niet in de volle zon geplaatst worden aan de noordoostzijde van de gevels. Dit geldt voor alle soorten. Gierzwaluwen hebben ook zeker een vrije val nodig van minstens drie meter. Kasten of inbouw dienen daarom bij voorkeur op een hoek of op de kops kant van het gebouw te worden aangebracht.

Verder zijn deze soorten vogels koloniebroeders dus per wooneenheid dienen per soort vijf nestkasten te worden gerealiseerd. Zie <http://www.checklistgroenbouwen.nl> voor meer informatie.

✓ Verblijfplaatsen voor vleermuizen

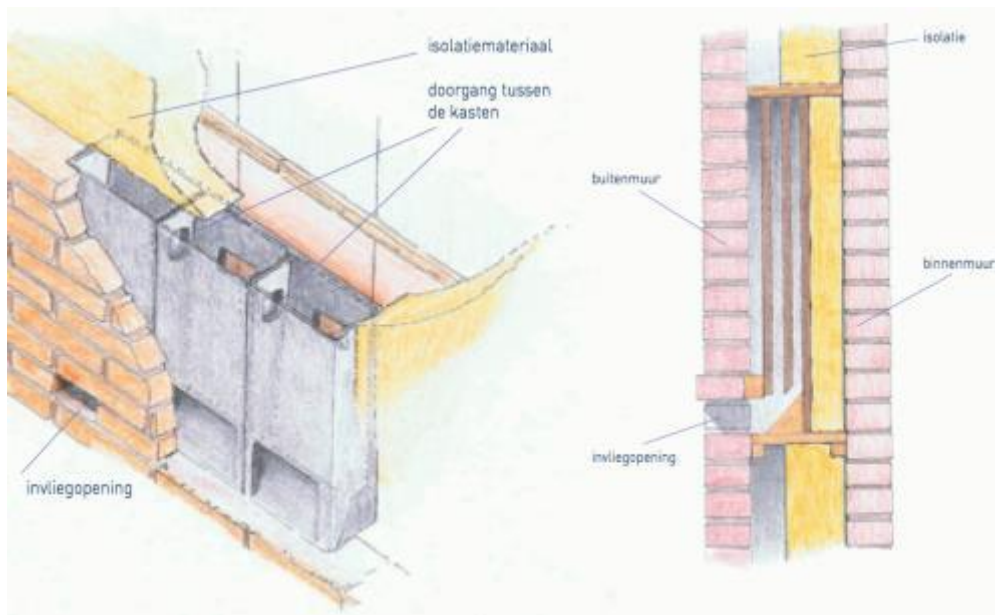
Ook voor vleermuizen kunnen voorzieningen worden ingepast. De beste methode is het in metselen van speciale vleermuisstenen in de spuwmuur (hiervoor is ruimte opgenomen in het Bouwbesluit) zodat het gebouw zowel in de zomer als winter verblijfplaatsen biedt. Uit onderzoek is gebleken dat de inbouw van dit soort voorzieningen de isolatiewaarde van de spouw ten goede komt (bron: Zoogdiervereniging Nederland).

Voorzieningen kunnen zichtbaar maar ook vrijwel onzichtbaar (op minstens drie meter hoogte) worden ingepast in of aan de zuidwest zijde van de gevel.



Zichtbare vleermuiskast (Waveka)

Vrijwel onzichtbare ingemetseld vleermuiskasten



Technische informatie voor het inpassen van vleermuiskasten in een spouwmuur

Uitgebreide informatie over voorzieningen voor stedelijke vleermuizen is te vinden in de door de Zoogdiervereniging uitgegeven brochure 'Vleermuisvriendelijk bouwen'.

(<http://www.zoogdiervereniging.nl/sites/default/files/imce/nieuwewite/Zoogdiersoorten/Vleermuis%20algemeen/downloads/Brochure%20Vleermuisvriendelijk%20Bouwen%20%28%29.pdf>).

✓ Horizontaal en verticaal groen

Groene daken,

in de vorm van een sedumdak (kruidlaag) of een intensief dak (met inheemse bomen en struiken) hebben behalve een ecologische waarde ook een waterbufferende en een isolerende waarde. Beide type daken, dus ook extensieve (sedum) daken zijn goed voor insecten en dragen bij aan de Bijenvriendelijk stad (een motie die in Amsterdam unaniem is aangenomen door het college van B&W).

De insecten worden weer gegeten door vleermuizen en vogels dus zodoende draagt het bij aan het gehele ecosysteem.

Toepassing van verticaal groen,

in de vorm van klimop, wilde wingerd e.d. of echte gevarieerde groene muren dragen bij aan vrijwel dezelfde factoren. Bovendien vinden vogels hierin hun nestgelegenheid. Het Mercatorzwembad in Amsterdam-West is een mooi voorbeeld waar zowel horizontaal als verticaal groen is toegepast.



Verticaal groen (Patrick le Blanc) Horizontaal en verticaal groen op het Mercatorbad

Voor beide groenstructuren is het van belang dat er inheemse planten, bomen en struiken worden gebruikt.

✓ Geveltuinen

Een geveltuin kan al vanaf 30 cm een grote meerwaarde hebben voor voedsel en schuilgelegenheid van bijvoorbeeld mussen en egels. Egels komen ook midden in de stad voor lopen vaak een rondje in de buurt om hun kostje bij elkaar te scharrelen. Geveltuinen zijn perfect om veilig van de ene naar de andere tuin te kunnen lopen. Egels zijn daarnaast erg handig tegen slakkenoverlast.



Geveltuin

✓ Inheemse bomen en struiken

Iepen en lindes zijn in ecologisch opzicht interessant voor insecten (bijen) en vogels. Ook vleermuizen maken dankbaar gebruik van bomen wanneer deze in een lijnvormig element zijn ingepast.

Verder zijn vlinderstruiken, wegedoorn, klimop en hultst zijn belangrijke struiksoorten die een bijdrage kunnen leveren voor de biodiversiteit.

En is het belangrijk om heggen (haagbeuk) aan te planten als schuilgelegenheid voor de mus.



Mussen hebben dekkingsgroen nodig

✓ Natuurspeelplaatsen

De openbare groene ruimte kan zodanig worden ingericht dat het uitnodigt tot bewegen en spelen. Uit vele onderzoeken blijkt hoe gezond het is voor kinderen om te spelen in een natuurlijke omgeving.

Met behulp van zogenaamde wadi's (Water Afvoer Door Infiltratie) leg je een interessante natuurspeelplaats aan. Dit is niet alleen gunstig voor de mens en de natuur, bij hevige regenval wordt het rioolstelsel ook minder belast.



Natuurspeelplaats met wadi in Het Woeste Westen, Amsterdam